

Nr 31

Av herrar Forsberg och Persson i Skänninge, om fria läroböcker
m. m. i vissa skolor.

(Lika lydande med motion nr 25 i Första kammaren)

1964 års riksdag fattade flera betydelsefulla beslut angående de gymnasiala skolorna dels i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1 angående studiesocialt stöd till studerande ungdom och dels i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 171 angående reformering av de gymnasiala skolorna m. m.

I anslutning till båda dessa propositioner väcktes motioner om utredning om införande av fria läroböcker. I motionerna I: 854 och II: 1071 hemställdes om utredning beträffande fria läroböcker i gymnasium och fackskola, medan i motionerna I: 749 och II: 911 hemställdes om utredning av såväl fria läroböcker som fri undervisningsmateriel i gymnasier m. fl. skolformer med motsvarande utbildningsnivå.

Vid båda tillfällena, då dessa ärenden behandlades, uttalade särskilda utskottet, att frågan bör prövas i lämpligt sammanhang. Dock framhöll utskottet, att frågan icke enbart berör gymnasium och fackskola utan jämväl andra skolformer och att den icke kan begränsas till att gälla enbart läroböcker utan i minst lika hög grad annan studiemateriel.

Särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid höstriksdagen 1964 synes i princip väl sammanfalla med utredningsyrkandet i motionerna I: 749 och II: 911 samma år.

De rådande förhållandena inom de gymnasiala skolorna präglas av utomordentligt stor splittring i fråga om tillhandahållandet av fria böcker och materiel. Genom att det ankommer på kommunerna själva att efter gottfinnande besluta i hithörande frågor gäller ett flertal varierande system, från inget stöd alls till helt fria böcker och materiel. I gymnasier, yrkeskolor, folkhögskolor m. fl., som ofta rekryteras med elever från skilda kommuner, förekommer det att vissa elever får betala allt själva, andra slipper undan med delvis betalning medan åter andra har förmånen att få alla sina böcker och övrig materiel helt gratis. Särskilt stötande ter sig detta i kommuner, som ännu ej hunnit att helt bygga ut grundskolan. Där måste ungdomarna fortfarande gå i realskola för att inhämta kunskaper, motsvarande grundskolans, och de är då hänvisade att under 3—4 år bekosta alla sina böcker m. m. själva, såvitt icke kommunerna lämnar bidrag.

Bihang till riksdagens protokoll 1965. 4 saml. Nr 31—40

Denna brist på enhetlighet skapar inte bara administrativa otympligheter utan framstår dessutom som orättvis och berövar skolan något av den demokratiska gestaltning, som i andra sammanhang eftersträvas och som anses värdefull.

Prognoserna för överskådlig tid visar, att praktiskt taget all ungdom kommer att skaffa sig utbildning av något slag utöver grundskolan. Det stora flertalet skaffar sig denna utbildning inom de gymnasiala skolornas ram. Detta kan utgöra ett skäl för att en utredning om fria böcker och materiel begränsas till att gälla för de gymnasiala skolformerna. Principiellt finns dock knappast några hållbara motiv för att utesluta den postgymnasiala utbildningen ur sammanhanget.

Som stöd för ett utredningskrav kan även anföras familjepolitiska synpunkter. Fria läroböcker och materiel skulle givetvis för många innebära ett verksamt familjeekonomiskt stöd, som icke bör underskattas. Särskilt fördelaktig skulle den effekten vara, att familjerna finge känna sig lika behandlade, oavsett vilken ort de vore bosatta på. Genom storkommunblockens tillkomst och framtida kommunsammanslagningar kan möjligen en större enhetlighet i fråga om de kommunala insatserna emotes, men det vore säkert alltför optimistiskt att förvänta en helt tillfredsställande lösning av frågan genom enbart frivilliga kommunala åtaganden. Ett system motsvarande grundskolans synes oss därför eftersträvansvärt.

Med det anförda hemställes,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om en skyndsam utredning av frågan om införande av fria läroböcker och fri studiemateriel i gymnasier, fackskolor, yrkeskolor m. fl. skolor med upp till motsvarande utbildningsnivå.

Stockholm den 19 januari 1965

Anders Forsberg

Sven Persson

Tekla Torbrink